

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Jakuba Camrdy, v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 424/12, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2013, č. j. 11 A 345/2011 – 25,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal žalobu na ochranu před nezákonným zásahem Ministerstva spravedlnosti; zásah spatřoval v tom, že dne 6. 4. 2011 požádal žalovaného o poskytnutí souboru informací. Dne 6. 5. 2011 zaslal žalovanému dopis, kterým se domáhá nápravy, neboť mu informace z 6. 4. 2011 dosud nebyly poskytnuty. Žalobce proto navrhl, aby soud zakázal žalovanému porušovat žalobcovo právo na účinný opravný prostředek a přikázal mu obnovit stav před zásahem, aby žalovaný vydal rozhodnutí o stížnosti ze dne 6. 5. 2011 nebo aby neprodleně vydal informace v žádosti ze dne 6. 4. 2011.

Městský soud vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku z podané žaloby. Žalobce následně požádal o osvobození od soudních poplatků. Usnesením ze dne 10. 4. 2013, č. j. 11 A 345/2011 – 25, soud žalobci osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného nepřiznal.

V odůvodnění svého rozhodnutí městský soud uvedl, že žalobce doložil, že jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků, soud má však za to, že existují jiné důvody, pro které by žalobci nemělo být osvobození od soudních poplatků přiznáno. Žalobce totiž podle názoru městského soudu zneužívá toho, že je od poplatků osvobozen, a jeho úspěšné žádosti o osvobození od soudních poplatků, jak v řízení o žalobách, tak v řízení o kasačních stížnostech, jej povzbuzují k další procesní aktivitě.

U žalobce tak existují zvláštní okolnosti, jež vedou k závěru, že v jeho případě je na místě výjimečně využít oprávnění k soudnímu uvážení a osvobození od soudních poplatků výjimečně nepřiznat. Zvláštním důvodem k odepření osvobození od soudního poplatku je povaha sporů, které žalobce před správními soudy v poslední době vede. K nim patří i projednávaná věc. Městskému soudu je z jeho úřední činnosti známo, že žalobce vede s různými veřejnými institucemi značné množství sporů, týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které často pokračují jako spory soudní.

V dané věci se jedná o spor, týkající se žádosti žalobce o poskytnutí informace. Podobného rázu jsou i jiné spory žalobce projednávané Městským soudem v Praze i dalšími krajskými soudy, jakož i Nejvyšším správním soudem. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímě, žalobcova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané žalobcovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má žalobce plné právo vést, dávali mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za žalobce pravidelně nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však předmětný spor nemá. Ze žádných okolností neplyne, že by žalobce měl důvod, vztahující se k jeho životní sféře, aby si uvedené informace vyžádal. Žalobce má jistě právo snažit se takové informace získat, avšak za existujících konkrétních okolností, z nichž je patrné, že předmětný spor nespadá do kategorie těch, které se týkají jeho životní sféry, je na místě mu výjimečně osvobození od soudních poplatků odepřít (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupný na www.nssoud.cz).

Městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí v této souvislosti dále uvedl, že Nejvyšší správní soud ve shora uvedeném rozsudku podotkl, že vyslovený právní názor nelze v žádném případě vykládat v tom smyslu, že by spory, týkající se svobodného přístupu k informacím, měly být pro účely rozhodování o osvobození od soudních poplatků vnímány jako spory častěji než jiné nespádající do kategorie sporů, týkajících se životní sféry účastníků. Takové zobecňování nelze činit a každý spor je z tohoto hlediska nutno posuzovat přísně individuálně. Nicméně právě v oblasti svobodného přístupu k informacím je třeba pečlivě zvažovat všechny aspekty tohoto ústavně zaručeného základního práva, jelikož jde o právo požadovat od povinných subjektů určitou činnost, a

pokračování

to zásadně bezplatně a v relativně krátkých lhůtách, což je může za určitých výjimečných okolností významně zatížit. Judikatura Nejvyššího správního soudu setrvale vychází z toho, že široce pojatý svobodný přístup k informacím ve veřejné sféře je jednou z nejefektivnějších cest k transparentci veřejné moci, k její všestranné, účinné a kontinuální veřejné kontrole a jedním z nástrojů snižujících možnosti jejího zneužívání. Na druhé straně však nelze přehlédnout, že kverulanti, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít i významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím. Jedním z nástrojů může být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva v případech výše uvedených. Taková regulace může se za určitých okolností dít i cestou výjimečného odepření práva na osvobození od soudních poplatků.

Městský soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že v daném případě je na místě odepřít žalobci dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků. Soud přitom zohlednil i stoupající počet sporů iniciovaných žalobcem a zejména jejich samoučelný charakter a samotný postup žalobce v těchto sporech, ze kterého není patrná snaha o vyřešení sporu, ale spíše neustálé zpochybňování jakýchkoli, třeba i jen dílčích úkonů správního úřadu či soudu.

Výše uvedené usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností. Konkrétní pochybení městského soudu stěžovatel spatřuje v tom, že procesní řád, kterým je soud vázán, jasně vyjadřuje, že odepřít osvobození od poplatku přes nedostatek prostředků soud může tehdy, je-li žaloba zjevně neúspěšná. Městský soud však osvobození nepřiznal z důvodu, že „nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry“. Zákon o svobodném přístupu k informacím nedává soudu úkol regulovat přístup k informacím neosvobozením od soudního poplatku, tedy úvahy soudu jsou veskrze absurdní, nezaplacené soudní poplatky nejsou náklady státu na řízení a obecné soudy nemají úkol zkoumat, zda benevolentnost zákonodárce je v souladu s rozpočtovými pravidly státu.

Další kasační argumentace stěžovatele se již nevztahuje k projednávané věci, či ji nelze podřadit pod zákonné důvody pro podání kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., zdejší soud se jí proto při projednávání předmětné kasační stížnosti nezabýval.

Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody podané kasační stížnosti (ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) přezkoumal napadené usnesení a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V nyní projednávané věci zdejší soud nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007-77, dostupný na www.nssoud.cz).

Kasační námitky byly posouzeny podle obsahu, neboť stěžovatel v kasační stížnosti neoznačil, pod které důvody ve smyslu ustanovení § 103 s. ř. s. své námitky podřazuje. Nejvyšší správní soud dle své konstantní judikatury vychází z toho, že „*pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznatelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně.*“ (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS).

Námitky stěžovatele míří do nesprávného závěru městského soudu. Podle obsahu kasační argumentace městský soud pochybil, pokud v daném případě stěžovateli osvobození od soudního poplatku výjimečně nepřiznal přesto, že jeho majetkové poměry osvobození od soudních poplatků odůvodňují. Městský soud osvobození stěžovateli nepřiznal s ohledem na povahu vedeného sporu, přičemž zohlednil i stoupající počet sporů iniciovaných stěžovatelem a zejména jejich samoučelný charakter a samotný postup stěžovatele v těchto sporech, ze kterého není patrná snaha o vyřešení sporu, ale spíše neustálé zpochybňování jakýchkoli, třeba i jen dílčích úkonů správního úřadu či soudu. Stěžovatel v kasační stížnosti na rozsáhlé konkrétní závěry městského soudu odůvodňující výjimečné nepřiznání osvobození od soudního poplatku nijak nereagoval. Městský soud v daném případě vycházel z judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se obdobných věcí stěžovatele (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupný na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud v postupu městského soudu žádné pochybení neshledal.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.). Žalovanému náklady řízení nevznikly, proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. července 2013

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu